

Stomalı Bireylere Uygulanan Bilgi, Motivasyon, Davranış Becerileri Modeli (IMB Modeli) Rehberliğindeki Müdahalenin Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi

Effect of Information-Motivation-Behavioral Skills Model-Based Intervention on Quality of Life of Ostomy Patients

 Tuba YILMAZER^a, Hilal TUZER^a, Simay AKYÜZ^b

^aAnkara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Ankara, TÜRKİYE

^bAnkara Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara, TÜRKİYE

Türkiye Klinikleri J Nurs Sci. 2020;12(4):643-4'te yayımlanan doi: 10.5336/nurses.2020-77918 numaralı makaleye cevap olarak yazılmıştır.

Sezgünsay ve ark. tarafından yayımlanmış olan “Effect of Information-Motivation-Behavioral Skills Model-Based Intervention on Quality of Life of Ostomy Patients” başlıklı orijinal araştırmamızla ilgili yazılan mektup tarafımızca değerlendirilmiştir.¹

Ethical Considerations başlığı ile ilgili olarak: Araştırmamız, **Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi Genel Cerrahi Kliniği**nde Mayıs 2018 ve Ağustos 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. **Genel cerrahi kliniği eğitim ve idari sorumlusundan**, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi **Tıpta Uzmanlık Eğitim Kurulundan** gerekli izinler (2018/03) ile Sağlık Bilimleri Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar **Etik Kurulundan onay** (18/09) alınmıştır. Bu durum, derginizin editörler kuruluna makale gönderilirken ibraz edilmiştir.

Setting and Participant başlıkları ile ilgili olarak: Araştırmamızda yer alan “The hospital had a

wound care and ostomy nursing unit, which however focused more on wound care than ostomy care.” cümlesine ithafen Sezgünsay ve ark. tarafından metodolojiye katkı sağlamak amacıyla oluşturulmuş olmasına karşın gerçeği yansıtmadığı ifade edilmiştir. Buna rağmen yine Sezgünsay ve ark. tarafından Ocak 2019’a kadar stoma bakımlarının, stoma ve yara bakım hemşireleri yerine, ilgili hekimler ve firma temsilcilerinin destekleri ile koordineli olarak yapıldığı belirtilmiştir. Araştırmamızın verileri, Mayıs 2018 ve Ağustos 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Veriler, 1 Mayıs 2018 ve 31 Aralık 2018 tarihleri arasında genel cerrahi kliniği stomalı hastalarına aittir. Ocak 2019 ve Ağustos 2019 tarihleri arasında yeni hasta alınmayarak, araştırmaya dâhil edilen hastaların 1, 3 ve 6. aydaki takipleri yapılmıştır. Araştırmamız, **rutin bakım faaliyetleri üzerine temellendirilerek planlanmış olup**, bu durumun geç ve yöntemler bölümü ve katılımcıların randomizasyonu açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Ayrıca Sezgünsay ve

Correspondence: Simay AKYÜZ

Ankara Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara, TÜRKİYE

E-mail: simayakyuz@gmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences.

Received: 27 Jan 2021

Received in revised form: 8 Mar 2021

Accepted: 9 Mar 2021

Available online: 12 Mar 2021

2146-8893 / Copyright © 2021 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

ark.nın ifadesine göre “2016 yılından itibaren ayak-tan/yatan hastalara yönelik kolostomi, ileostomi ve fistül, bakım ve eğitimlerin sorumlu genel cerrahi he-kimi ile koordineli olarak yapıldığı; Aralık 2018 yı-lına kadar stoma bakımları, firma temsilcisi tarafından yapıldığı”nı belirten farklı ifadelerin yer almasının kafa karıştırıcı olduğu kanaatindeyiz.

Sezgünsay ve ark. tarafından iddia edildiği gibi araştırmamız, **stoma ve yara bakım merkezine ka-yıtlı hastalarla değil, genel cerrahi kliniğinde takip edilen stomalı hastalarla Mayıs 2018 ve Aralık 2018** tarihleri arasında yapılmıştır. Çalışmamızda, yazarlar-ın ifade ettiği gibi merkez hakkında gerçeği yansıtmayan herhangi bir ifade bulunmamaktadır.

Intervention başlığı ile ilgili olarak: Çalışma-mızda, müdahale grubuna eğitim, genel cerrahi kliniğinde görevli uzman hemşire tarafından bilgi-motivasyon-davranış becerileri modeli kullanılarak verilmiştir. Bu model, eğitimi sistematize ederek yalnızca bilgiyi değil, motivasyon ve davranış becerile-rini de değerlendirmektedir. Kontrol grubundaki hastalara ise rutin bakım faaliyetleri uygulanmıştır. Rutin uygulamada, hastalar postoperatif dönemde stoma bakımı açısından klinik hemşireleri ve firma çalışanları tarafından desteklenmiştir.

Sezgünsay ve ark. tarafından belirtilen “**Aralık 2018 yılına kadar stoma bakımları, firma temsilcisi tarafından, peristomal komplikasyon, fistül takipleri merkezce yürütülmüştür.**” ifadesinden anlaşıldığı gibi çalışma sürecinde, yalnızca komplikasyon gelişen stomalı hastalar merkez tarafından takip edilmiştir. Bu nedenle makalemizde, gerçeği yansıtmayan bir durum söz konusu değildir.

Sezgünsay ve ark.nın “**Ocak 2019 yılından iti-baren firma temsilcilerinin müdahalesi tamamen izole edilerek, eğitimler sadece merkez tarafından verilmektedir.**” ifadesinden anlaşıldığı gibi verilerin toplandığı tarihlerde, stomalı hastaların bakımı mer-kez tarafından yapılmamıştır.

Kontrol grubunda hastalara bakım sunan hemşi-reler, stoma ve yara bakım hemşireleri değil, mektup yazarlarının da ifade ettiği gibi firma temsilcileri veya klinik hemşireleridir. Araştırmamızın planlanmasına temel oluşturan fikir; hastaların stoma bakımında ni-telikli, sistematik bir eğitim ve bakım gereksinimidir.

Ayrıca makalemizdeki 3. yazarımızın **yüksek lisans tezi stoma konusunda olup, doktora tezi de sto-malı hastalar üzerinde yürütülmektedir.** Bu du-rumda, stoma konusunda bilimsel çalışmalar yapmış tecrübeli genel cerrahi hemşiresinin, bu çalışmayı yapmasından daha doğal bir şey olamayacağı açıktır. Ayrıca araştırmamızı yapabilmek için **araştırmacı-ların, stoma ve yara bakım hemşiresi olması ge-rekliliği de söz konusu değildir.**

Limitation başlığı ile ilgili olarak: Stoma ve yara bakım hemşiresinin bulunması durumunda ça-lışmanın daha verimli olacağına vurgu yapılmasının nedeni, veri topladığımız tarihlerde *Sezgünsay ve ark.nın da ifade ettiği gibi “Aralık 2018 yılına kadar stoma bakımları, firma temsilcisi tarafından” veril-mekteydi.* Çalışmamızın planlanması ve yürütülmesi sürecinde, dönemsel olarak dikkatimizi çeken bu du-ruma ait gereklilikten yola çıkarak, araştırmamızın sınırlılıkları dâhilinde “stoma ve yara bakım hemşi-resinin bulunması durumunda çalışmanın daha ve-rimli olacağı” tarafımızca ifade edilmiştir.

Araştırmamızın yazarlarının konu ile ilgili yet-kinlikleri açıktır. Bu durum, araştırma ekibindeki görev dağılımının uygun ve özenli olduğunu göster-mektedir. Fakat mektup yazarları, kendilerinin böyle bir çalışmada yer alma isteği ve böylece araştırmanın daha verimli olacağından yola çıkarak bir başvuru yaptılar ise yasal izinleri alınmış ve dergi tarafından basılmış bu çalışma için artık geç olduğu kanaatin-deyiz. Benzer bir çalışmanın, yeni hastalar ile kendi-leri tarafından da yapılabileceği tartışmasızdır.

SONUÇ

Söz konusu araştırmamızın, her türlü yasal izinleri-nin alındığı ve bu konuda tecrübeli ve yetkin kişiler tarafından gerçekleştirildiği, editör ve dergi yönetimi olarak sizlerin titiz değerlendirmesi sonucu makale olarak yayımlandığı açıktır.

İlgili yazarların görev yaptığı stoma ve yara bakım merkezinin de gayretli ve özenli çalışmalar yü-rüttüğünü bilmekteyiz. Kendilerine teşekkür ediyor, başarılarının devamını diliyoruz. Yazmış oldukları mektuptaki endişelerini de gidermiş olmaktan mem-nuniyet duyuyoruz.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üye-

liği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Tuba Yılmaz, Hilal Tuzer; **Tasarım:** Tuba Yılmaz, Hilal Tuzer; **Denetleme/Danışmanlık:** Tuba Yılmaz, Hilal Tuzer; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Simay Akyüz, Tuba Yılmaz, Hilal Tuzer; **Analiz ve/veya Yorum:** Tuba Yılmaz, Hilal Tuzer; **Kaynak Taraması:** Tuba Yılmaz; **Makalenin Yazımı:** Tuba Yılmaz, Hilal Tuzer; **Eleştirel İnceleme:** Tuba Yılmaz, Hilal Tuzer; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Tuba Yılmaz, Hilal Tuzer; **Matzemeler:** Tuba Yılmaz, Hilal Tuzer, Simay Akyüz.

KAYNAKLAR

1. Sezgünsay E, Şıvgın N, Çelik SU, Deveci M. Editöre mektup: Stomali bireylere uygulanan Bilgi, Motivasyon, Davranış Becerileri Modeli (IMB Modeli) rehberliğindeki müdahalenin yaşam kalitesi üzerine etkisi. Türkiye Klinikleri J Nurs Sci. 2020;12(2):182-9 [Letter to the editor: Effect of Information Motivation-Behavioral Skills Model-based intervention on quality of life of ostomy patients. Türkiye Klinikleri J Nurs Sci. 2020;12(2):182-9]. Türkiye Klinikleri J Nurs Sci. 2020;12(4):643-4. <https://www.turkeyklinikleri.com/article/en-editore-mektup-stomali-bireylere-uygulanan-bilgi-motivasyon-davranis-becerileri-modeli-imb-modeli-rehberligindeki-mudahalenin-yasam-kalitesi-uzerine-etkisi-turkiye-klinikleri-j-nurs-sci-2020122182-9-90166.html>